

Sygn. akt III KZ 14/19

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 21 marca 2019 r.

w sprawie Ł. K. - o wznowienie postępowania

zażalenia wnioskodawcy

na zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego II Wydziału Karnego

Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 15 stycznia 2019 r., sygn. akt II AKo [...]

odmawiające przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania

na podstawie art. 530 § 3 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k.

postanowił

**uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazać do
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w E.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w O., postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2018 r., sygn. akt II Ko [...], odmówił warunkowego zawieszenia wykonania kary roku i dwóch miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego Ł. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 27 października 2014 r. w sprawie II K [...].

Skazany wniósł od powyższego postanowienia zażalenie. Prezes Sądu Rejonowego w O., zarządzeniem z dnia 2 października 2018 r. o sygn. II Ko [...], odmówił przyjęcia powyższego zażalenia z uwagi na fakt, iż zostało wniesione po terminie.

Od powyższego zarządzenia skazany wywiódł zażalenie. Po jego rozpoznaniu, postanowieniem z dnia 27 listopada 2018 r., sygn. akt VI Kzw [...], Sąd Okręgowy w E., zaskarżone zarządzenie utrzymał w mocy.

W dniu 7 grudnia 2018 r. wpłynął do Sądu Apelacyjnego w [...], sporządzony przez skazanego, wniosek „o wznowienie postępowania Sądu Rejonowego w O. o sygn. akt II Ko [...] zakończonego postanowieniem Sądu Okręgowego w E. z dnia 27 listopada 2018 r., sygn. akt VI Kzw [...] na podstawie art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k., jak też obrazy przepisów postępowania w tym art. 422 § 1 k.p.k. w zb. z art. 423 § 1 k.p.k. oraz obrazy Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności Rozdziału I Prawa i Wolności art. 6 § 3 pkt d”.

W uzasadnieniu wniosku skarżący wskazał, że „w toku postępowania w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem wydany w sprawie II K [...] sąd oddalił wniosek dowodowy skazanego o przesłuchanie wskazanych przez niego świadków, czym uniemożliwił mu skorzystanie z prawa do obrony” i co w ocenie wnioskodawcy stanowiło nadużycie władzy - przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. Ponadto skarżący wskazał, że wbrew treści art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. prezes Sądu Rejonowego w O. odmówił mu doprowadzenia na posiedzenie w sprawie VI Kzw [...], mimo, że złożył wniosek o doprowadzenie go na tę sprawę. Ponadto skarżący podniósł, że Sąd Okręgowy w E. wbrew treści przepisów art. 422 § 1 k.p.k. w zb. z art. 423 § 1 k.p.k., stwierdził, iż Sąd Rejonowy miał rację odmawiając mu uzasadnienia „wyroku” w sprawie II Ko [...], na podstawie którego chciał sporządzić „apelację”, która mu przysługiwała. Wniosek swój skarżący zakończył konkluzją, że są to według niego wystarczające podstawy do wznowienia sprawy II Ko [...].

Zarządzeniem z dnia 15 stycznia 2019 r. zastępca Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w [...], na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. 545 § 1 k.p.k., odmówił przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Okręgowego w E. z dnia 27 listopada 2018 r., sygn. akt VI Kzw [...], jako niedopuszczalnego z mocy ustawy.

W uzasadnieniu zarządzenia wskazano, że postępowanie w sprawie Sądu Rejonowego w O. o sygn. akt II Ko [...] dotyczyło stadium wykonawczego. W orzecznictwie przyjmuje się zaś, że na gruncie postępowania wykonawczego

orzeczeniem kończącym postępowanie jest takie, które powoduje trwałe przekształcenie sposobu lub trybu wykonywania kary lub innego środka. Postanowienie Sądu Rejonowego w O. do takich nie należy, a skoro nie ma możliwości wznowienia postępowania w sprawie o sygn. akt II Ko [...] z uwagi na przedmiot postępowania, jako niedopuszczalne należy ocenić także wznowienie postępowania w sprawie o sygn. akt VI Kzw [...], którym rozstrzygnięto jedynie kwestię pochodną, uboczną w stosunku do postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 30 października 2018 r. (w istocie z dnia 30 sierpnia 2018 r. – przyp. SN).

Od powyższego zarządzenia skarżący wywiódł zażalenie, w którym wskazał m.in., że jego wniosek o wznowienie postępowania dotyczył postępowania w sprawie II Ko [...], w którym nastąpiło ograniczenie jego prawa do obrony poprzez odmowę powołania świadków i odmowę „przyjęcia apelacji od wyroku II Ko [...]” sprzecznie z treścią art. 422 i 423 k.p.k. Postępowania w sprawie VI Kzw [...] jego wniosek dotyczył jedynie pośrednio.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się zasadne.

Na wstępie należy zauważyć, że złożony przez skazanego wniosek o wznowienie postępowania bez wątplenia dotyczył postępowania w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, które przed Sądem Rejonowym w O. toczyło się pod sygnaturą II Ko [...] i nie ograniczało się wyłącznie do postępowania zażaleniowego toczącego się przed Sądem Okręgowym w E. pod sygnaturą VI Kzw [...]. Wynika to nie tylko z treści wniosku o wznowienie postępowania, ale i z tego, że orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. jest tylko orzeczenie merytoryczne, które rozstrzyga o przedmiocie postępowania, czyli – w postępowaniu rozpoznawczym - o odpowiedzialności karnej oskarżonego za zarzucany mu czyn przestępny, a w postępowaniu wykonawczym - dotyczy kwestii związanych z trybem i sposobem wykonywania kary. Z tego też powodu w judykaturze konsekwentnie wskazuje się, że nie mają charakteru orzeczeń kończących postępowanie sądowe postanowienia o pozostawieniu środka odwoławczego bez rozpoznania, czy też utrzymujące w mocy zarządzenia

o odmowie przyjęcia środka odwoławczego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2008 r., IV KO 59/08, LEX nr 2578399 i powołane tam judykaty).

Powyższa konstatacja ma swoje bardzo istotne implikacje przy ustalaniu sądu właściwego do rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania. Uznanie powyższych orzeczeń za niemające charakteru orzeczeń kończących postępowanie sądowe skutkować musi przyjęciem, że *pozostawienie środka odwoławczego bez rozpoznania (analogicznie - utrzymanie w mocy zarządzenia o odmowie przyjęcia środka odwoławczego) przez sąd odwoławczy nie pozbawia właściwości tego sądu do rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu pierwszej instancji, które nie zostało poddane merytorycznej kontroli odwoławczej na skutek wskazanej wyżej decyzji procesowej* (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r., II KO 114/09, OSNKW 2010, z. 8, poz. 72).

Z powyższego wynika, że sądem właściwym do rozpoznania złożonego w przedmiotowej sprawie wniosku o wznowienie postępowania, zgodnie z art. 544 § 1 k.p.k., był Sąd Okręgowy w E., a nie Sąd Apelacyjny w [...]. Tym samym to również i prezes (przewodniczący wydziału, upoważniony sędzia) Sądu Okręgowego w E. był właściwy do przeprowadzenia kontroli owego wniosku pod kątem jego dopuszczalności. W związku jednak z tym, że zarządzenie zostało wydane przez sędziego sądu wyższego rzędu, okoliczność ta nie była powodem uchylenia zaskarżonej decyzji procesowej, choć określiła treść wydanego przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia następczego.

Przyczyną uznania zaskarżonego zarządzenia za nietrafne i w konsekwencji jego uchylenia było to, że jego treść wyznaczyła błędna konstatacja zawarta w tym zarządzeniu, iż postanowienie Sądu Rejonowego w O. z dnia 30 sierpnia 2018 r., sygn. akt II Ko [...] nie należy do kategorii orzeczeń, które mogą być wzruszone w drodze wznowienia postępowania. W istocie prawdą jest, że przepisy o wznowieniu postępowania stosuje się tylko do tych orzeczeń wydanych w postępowaniu wykonawczym, które powodują trwałe przekształcenie kary, tj. sposobu lub trybu jej wykonywania. Rzecz jednak w tym, że decyzja w kwestii tego, czy orzeczenie wydane w postępowaniu wykonawczym może być substratem

wniosku o wznowienie postępowania wymaga wnikliwego zbadania zarówno charakteru tego orzeczenia, jak i podstawy wniosku o wznowienie. Orzeczenia zapadające w postępowaniu wykonawczym zasadniczo bowiem nie mogą być objęte procedurą wznowieniową w zakresie, w jakim podlegają wzruszeniu w trybie art. 24 k.k.w. Oznacza to, że w przypadku tej kategorii orzeczeń wyłączona jest możliwość opierania wniosku o wznowienie na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., nie jest natomiast wykluczone uruchomienie procedury wznowieniowej w oparciu o pozostałe powody wznowienia, czyli te wynikające z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 540 § 2-3 k.p.k. oraz art. 542 § 3 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2008 r., II KO 55/08, OSNKW 2008, nr 12, poz. 105).

Powyższe prowadzi do konkluzji, że postanowienie odmawiające warunkowego zawieszenia wykonania kary, które w orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie uważa się za trwale wyznaczające sposób wykonania kary, może być przedmiotem wniosku o wznowienie, o ile wnioskodawca nie opiera go na podstawie *propter nova*. W tym kontekście warto też w szczególności zwrócić uwagę na orzeczenia Sądu Najwyższego zapadające w toku postępowania kasacyjnego, w których stwierdzano, że „postanowienie Sądu Okręgowego utrzymujące w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, o którym mowa w art. 152 § 1 k.k.w., zawierające rozstrzygnięcie mające dla skazanego charakter negatywny, jest orzeczeniem powodującym trwale przekształcenie kary. W trwały sposób przekształca bowiem wykonanie wymierzonej skazanemu kary pozbawienia wolności oraz nie podlega korekcie w trybie art. 24 k.k.w., ponieważ wskazania zawarte w kasacji dotyczą kwestii prawnych, a nie nowych lub uprzednio nieznanych przesłanek natury faktycznej” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2018 r., IV KK 537/17, LEX nr 2450271; tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 maja 2017 r., III KK 156/17, Lex nr 2298277).

Konkludując należy zatem stwierdzić, że **postanowienie odmawiające warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności wydane w postępowaniu wykonawczym, uwzględniając jego istotę i skutki z niego wynikające, należy do kategorii orzeczeń, które można wzruszyć w drodze**

wznowienia postępowania. Wniosek o wznowienie postępowania zakończonego tego rodzaju orzeczeniem byłby niedopuszczalny jedynie wówczas, gdyby oparto go na podstawie *propter nova* (art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.). W przedmiotowej sprawie tak jednak nie było. Wnioskodawca jako podstawę wznowienia postępowania powołał inne okoliczności, a wśród nich i tę, że w toku postępowania w sprawie II Ko [...] dopuszczono się przestępstwa nadużycia władzy z art. 231 § 1 k.k.

Ocena zasadności wniosku wznowieniowego nie jest jednak rolą Sądu Najwyższego, gdyż te kwestie zobowiązany jest badać sąd właściwy do rozpoznania tego wniosku. Do tej pory tego jednak nie uczyniono, gdyż zarządzenie zastępcy Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w [...] wydano wyłącznie na podstawie błędnego założenia, że postępowanie zakończone postanowieniem odmawiającym warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności wydanym w postępowaniu wykonawczym nie podlega procedurze wznowieniowej.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone zarządzenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w E., jako sądowi właściwemu.